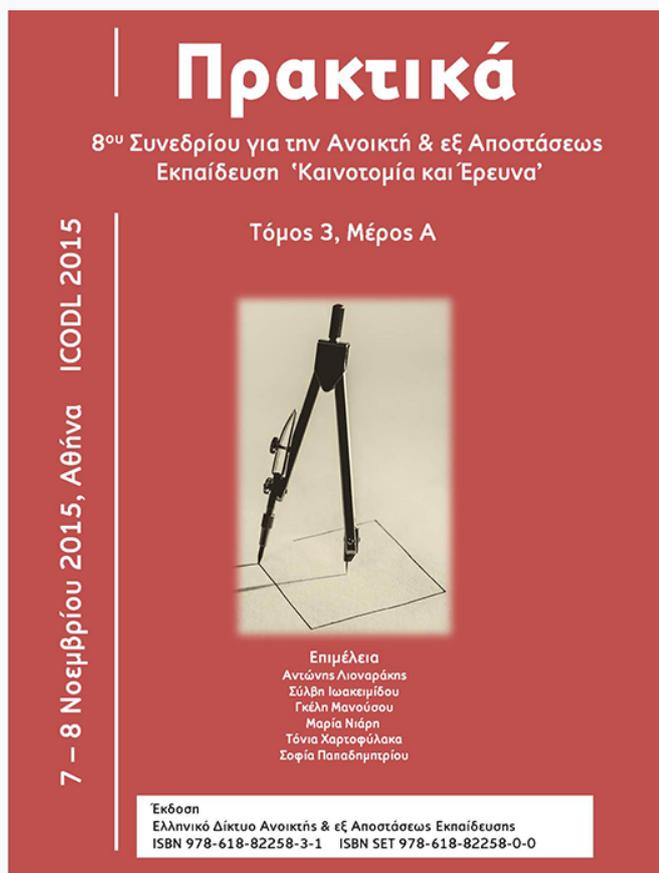

Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

Τόμ. 8, Αρ. 3Α (2015)

Καινοτομία & Έρευνα στην Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση & στις Τεχνολογίες Πληροφορίας & Επικοινωνίας

Συστήματα διαχείρισης μάθησης & σχολική εξ αποστάσεως ξενόγλωσση εκπαίδευση

Όλγα Μούστου

doi: [10.12681/icodl.94](https://doi.org/10.12681/icodl.94)

Συστήματα διαχείρισης μάθησης & σχολική εξ αποστάσεως ξενόγλωσση εκπαίδευση

Use of learning management systems (LMS) in foreign language courses for school distance learning

Όλγα Μούστου

Εκπαιδευτικός Γερμανικής Γλώσσας Ν. Καρδίτσας
Med «Σπουδές στην Εκπαίδευση»
olgamoustou@gmail.com

Abstract

The particular economic, geographical and social conditions in Greece have formed an educational system facing multiple challenges and problems that hinder the work of educators. However, the rapid rise of the Internet and the technological breakthroughs scored in recent decades offer new ways of teaching that can solve or at least severely mitigate problems. This research paper investigates the perceptions, attitudes and feelings of foreign-language teachers regarding distance teaching through the use of Learning Management Systems (LMS). We focus on whether the use of LMS can support and help teachers to promote distance learning in schools. The target population of our research is foreign-language teachers appointed in Greek public schools. Our research findings reveal that the teachers are eager and willing to use LMS, regardless of age, professional experience or familiarity with new technologies. They consider such a teaching approach capable of solving many problems in foreign language public education. Yet, they exhibit strong discontent and disappointment at the Greek educational system, emphasizing that it is almost impossible for such efforts to take root. Of great importance are also the findings related to the problems that educators believe they will face in using LMS. The educators' feelings of disappointment and the inadequacy for the educational system to promote such efforts notwithstanding, still they themselves continue to be trained and informed and believe that the implementation foreign-language distance learning in schools will greatly promote the teaching of foreign languages and will improve their educational work.

Key-words: *Distance learning, Learning Management Systems (LMS), foreign language learning*

Περίληψη

Οι ιδιαίτερες οικονομικές, γεωγραφικές και κοινωνικές συνθήκες της Ελλάδας έχουν διαμορφώσει μια εκπαιδευτική πραγματικότητα που αντιμετωπίζει πολλαπλές προκλήσεις και προβλήματα, που δυσχεραίνουν το εκπαιδευτικό έργο. Όμως, η ραγδαία ανάπτυξη του διαδικτύου και η εξέλιξη της τεχνολογίας προσφέρουν νέους τρόπους διδασκαλίας που δύνανται να λύσουν ή, τουλάχιστον, να περιορίσουν δραστικά πολλά προβλήματα. Στόχος της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση των αντιλήψεων, των στάσεων και των συναισθημάτων των εκπαιδευτικών ξένων γλωσσών για εξ αποστάσεως διδασκαλία με χρήση Συστημάτων Διαχείρισης

Μάθησης (ΣΔΜ) (Learning Management System, LMS). Επικεντρωθήκαμε στο κατά πόσο η χρήση LMS υποστηρίζει και βοηθά τους εκπαιδευτικούς, ώστε να προωθηθεί η σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση (εξΑΕ). Πληθυσμός - στόχος της έρευνάς μας είναι ξενόγλωσσοι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν σε δημόσια σχολεία ανά την Ελλάδα. Τα ευρήματα της μελέτης μας έδειξαν ότι οι ξενόγλωσσοι εκπαιδευτικοί έχουν τη διάθεση να χρησιμοποιήσουν LMS, ανεξαρτήτως ηλικίας, επαγγελματικής εμπειρίας ή εξοικείωσής τους με τις νέες τεχνολογίες. Σε γενικές γραμμές θεωρούν πως μια τέτοια διδασκαλία θα έλυne πολλά προβλήματα στην ξενόγλωσση δημόσια εκπαίδευση. Ωστόσο, έδειξαν έντονη δυσαρέσκεια και απογοήτευση για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, τονίζοντας πως είναι σχεδόν ανέφικτο να πραγματοποιηθούν τέτοιες προσπάθειες. Σημαντικά είναι και τα ευρήματα σχετικά με τα προβλήματα που εκτιμούν ότι θα αντιμετωπίζουν στη χρήση LMS. Παρά όμως το ότι νιώθουν απογοητευμένοι από την ανεπάρκεια του εκπαιδευτικού συστήματος, οι ίδιοι συνεχίζουν να ενημερώνονται και θεωρούν πως η εφαρμογή σχολικής ξενόγλωσσης εξΑΕ θα προωθήσει σε μεγάλο βαθμό τη διδασκαλία των ξένων γλωσσών και θα βελτιώσει το εκπαιδευτικό τους έργο.

Λέξεις-κλειδιά: *Εξ αποστάσεως εκπαίδευση, Συστήματα Διαχείρισης Μάθησης (ΣΔΜ), ξενόγλωσση εκπαίδευση*

1. Εισαγωγή

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην Ελλάδα περιορίζεται κατά κύριο λόγο σε ιδιωτικούς φορείς και όχι στην δημόσια εκπαίδευση. Η δυνατότητα για συμπληρωματική σχολική εξΑΕ, ωστόσο, θα μπορούσε να καλύψει κάποια από τα κενά και τις ελλείψεις του εκπαιδευτικού μας συστήματος (Βασάλα, 2005). Κρίνεται ως ιδιαίτερα σημαντική για τη διδασκαλία κάποιων αντικειμένων που δεν διδάσκονται στα ελληνικά σχολεία, εξίσου σημαντική όμως θα ήταν και η συνεισφορά της για όσα μαθήματα υπάρχουν ήδη, ωστόσο διδάσκονται ελλιπώς ή και καθόλου (Χατζηπλής, Βασάλα, & Λιοναράκης, 2007), όπως στην περίπτωση των ξένων γλωσσών. Η χώρα μας βρίσκεται στις πιο υψηλές θέσεις ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφορικά με τη γλωσσομάθεια, δυστυχώς όμως η προαγωγή της Πολυγλωσσίας εφαρμόζεται στο ελληνικό σχολείο σε επιφανειακό επίπεδο (Δενδρινού, 1996). Σε πολλές περιπτώσεις υπάρχουν ελλείψεις εκπαιδευτικών, τόσο σε ακριτικές δυσπρόσιτες περιοχές, όσο και σε άλλες ηπειρωτικές, ακόμα και σε μεγάλα αστικά κέντρα, ενώ αλλού υπάρχει πληθώρα εκπαιδευτικών, οι οποίοι σε κάποιες μάλιστα περιπτώσεις δεν έχουν ωράριο διδασκαλίας και θα μπορούσαν να «χρησιμοποιηθούν» για εξ αποστάσεως διδασκαλία.

Για το λόγο αυτό κρίνεται απαραίτητη η ουσιαστική βελτίωση της ξενόγλωσσης εκπαίδευσης στο δημόσιο σχολείο (Avgeriou, Papasalouros, Retalis, & Skordalakis, 2003), καθώς οι μαθητές θα μπορούσαν να μαθαίνουν με ευκολία και χωρίς καμία οικονομική επιβάρυνση ξένες γλώσσες μέσα στο σχολείο και να μην στρέφονται στην ιδιωτική εκπαίδευση. Η παρεχόμενη ξενόγλωσση εκπαίδευση μπορεί να αναβαθμιστεί με τη χρήση διάφορων εργαλείων, για τα οποία όμως απαιτούνται οι αντίστοιχες θετικές στάσεις των εκπαιδευτικών. Μπορεί για παράδειγμα ένας εκπαιδευτικός ξένης γλώσσας που περισσεύει σε κάποιον Νομό της Ελλάδας, να διδάξει τηρώντας κανονικά το ωράριό του με χρήση τεχνολογιών στους μαθητές σε

ένα ακριτικό νησί, που δεν έχουν στη διάθεσή τους ξενόγλωσσο εκπαιδευτικό. Σε αυτές τις περιπτώσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν τα LMS (Chrissou, 2005).

2. Συστήματα Διαχείρισης Μάθησης (ΣΔΜ): οφέλη και μειονεκτήματα για τη σχολική εξΑΕ

Η εξΑΕ σήμερα επιτυγχάνεται σε πολλές περιπτώσεις με τη χρήση συγκεκριμένων εφαρμογών, τα «Συστήματα Διαχείρισης Μάθησης» (ΣΔΜ), (Learning Management System - LMS), (Ρετάλης, 2004). Με αυτά τα συστήματα δημιουργούνται ηλεκτρονικά μαθήματα με χρήση διάφορων εργαλείων (authoring tools), εισάγονται ακόμα και έτοιμα μαθήματα, τροποποιούνται και εμπλουτίζονται συνεχώς και πιθανώς διαγράφονται ή αλλάζουν μορφή (Παντάνο-Ρόκου, 2002). Με τον τρόπο αυτό έχουμε ταυτόχρονα και διαδραστικότητα μεταξύ εκπαιδευτικού-μαθητή (Sconul, 2004). Έτσι μπορούμε να οικοδομήσουμε ένα ενδιαφέρον πολύ-γλωσσικό περιβάλλον ηλεκτρονικής μάθησης, εφόσον μιλάμε για ξενόγλωσση σχολική εκπαίδευση. Τα συστήματα αυτά παρέχουν σαφώς πλεονεκτήματα στους χρήστες τους.

Ο κάθε εκπαιδευτικός μπορεί να καταχωρήσει τα μαθήματά του οποιαδήποτε στιγμή, να καταγράψει τα δεδομένα των ίδιων των μαθητών του και να τα διαχειριστεί εύκολα (Wolff, 2003). Μέσω αυτών των συστημάτων μπορούν και οι ίδιοι οι γονείς να παρακολουθήσουν τις επιδόσεις, τα καθήκοντα αλλά και τις υποχρεώσεις των παιδιών τους για το κάθε μάθημα (Carliner, 2005). Το διδακτικό υλικό εξελίσσεται συνεχώς λαμβάνοντας υπόψιν τις αδυναμίες και τις δυνατότητες του κάθε μαθητή χωριστά. Μπορεί να παραμείνει διαθέσιμο για καιρό και έτσι οι μαθητές μπορούν να το μελετήσουν με άνεση χώρου και χρόνου και φυσικά να το κατανοήσουν καλύτερα (Barbour & Reeves, 2009). Ο εκπαιδευτικός ωφελείται και ο ίδιος ταυτόχρονα με τη χρήση των LMS, καθώς δεν είναι υποχρεωμένος να διδάσκει και να εξηγεί τα ίδια πράγματα, αλλά διαχειρίζεται από μόνος του την εκπαίδευση και τις γνώσεις που μπορεί να προσφέρει, εστιασμένος στις δεξιότητες και τις εμπειρίες των μαθητών (Σολομωνίδου, 2006).

Όλα τα νέα συστήματα διδασκαλίας και μάθησης προσφέρουν αρκετά πλεονεκτήματα, εντούτοις όμως υπάρχουν και κάποια αρνητικά σημεία. Για παράδειγμα, επειδή η τεχνολογία εξελίσσεται ραγδαία, ένα τέτοιου είδους σύστημα σύντομα μπορεί να χρειάζεται άμεση ανανέωση, ενώ ελλοχεύει ο κίνδυνος να χρησιμοποιηθεί η τεχνολογία όχι ως εργαλείο, αλλά ως μέθοδος και να διαστρεβλωθούν οι παιδαγωγικές αρχές που διέπουν την εξΑΕ (Λιοναράκης, 1999). Με τη χρήση συστημάτων LMS μπορεί να υπάρξουν επίσης και αρκετά προβλήματα δικτύωσης, επομένως η πρόσβαση στην πληροφορία να είναι προβληματική, μιας και υπάρχει άμεση εξάρτηση από την ταχύτητα και το εύρος του δικτύου (Μπαλαρούρας & Σκιαδέλλη, 2005). Επίσης, οι μαθητές ενός σχολείου μπορεί να αισθάνονται λίγο απομονωμένοι, λόγω της απόστασης και της έλλειψης επαφής με τον εκπαιδευτικό, μιας και δεν έχουν συνηθίσει, ειδικά στην Ελλάδα, στην ιδέα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Θα υπάρχουν σε αρκετές περιπτώσεις δισταγμοί και από τη μεριά των εκπαιδευτικών, που δεν είναι ιδιαίτερα εξοικειωμένοι με τη χρήση νέων τεχνολογιών και υπάρχει πάντα η φοβία για το άγνωστο (Carliner, 2005).

3. Βιβλιογραφική έρευνα

Στην Ελλάδα δυστυχώς υπάρχουν ελάχιστες προσπάθειες ερευνών για εφαρμογή σχολικής εξΑΕ, πόσο μάλλον για την εφαρμογή της στις ξένες γλώσσες. Δεν υπάρχουν αντίστοιχες εμπειρίες και δυστυχώς ούτε συγκεκριμένη βιβλιογραφία πάνω

στις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για χρήση LMS στις ξένες γλώσσες. Τα αποτελέσματα στην ξενόγλωσση βιβλιογραφία ήταν περιορισμένα, κυρίως σχετικά με τη χρήση LMS σε εξΑΕ στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση (όχι τόσο για την ξενόγλωσση εκπαίδευση), αλλά τουλάχιστον όχι μηδενικά. Στη μελέτη που εκπονήσαμε διερευνώνται οι απόψεις και οι στάσεις των εκπαιδευτικών για τη χρήση LMS εργαλείων σε σχολική ξενόγλωσση εξΑΕ.

3.1 Αντιλήψεις εκπαιδευτικών για τη χρήση LMS στο εξωτερικό

Σε έρευνα που πραγματοποίησαν ο Rynoo κ.ά. (2011) σε 42 Φλαμανδικά σχολεία και 505 εκπαιδευτικούς, από το Βέλγιο και τις γύρω περιοχές, βρέθηκε ισχυρή επίδραση τόσο μεταξύ της ευκολίας χρήσης των LMS όσο και της αντίληψης των εκπαιδευτικών για τη χρησιμότητά τους. Σημαντική είναι η θετική επίδραση των προσωπικών απόψεων των εκπαιδευτικών σχετικά με το ότι η νέα αυτή καινοτομία έχει και μια σχετική ευκολία χρήσης. Βέλτιστες πρακτικές, συνεχόμενη επιμόρφωση και εκπαίδευση, εύκολη πρόσβαση και κατάλληλη τεχνική υποστήριξη θα ήταν πολύτιμα για τους εκπαιδευτικούς και θα μπορούσαν, επομένως, να εφαρμοστούν και να αποτελέσουν έμπνευση για όλους τους εκπαιδευτικούς.

Ο Abrahams (2010) σε έρευνά του αναφέρει πως το αμέσως πιο σημαντικό από την εμπειρία και την ικανότητα των εκπαιδευτικών, είναι η προθυμία τους να υιοθετήσουν νέες τεχνολογίες. Οι Sun και Zhang (2006) τόνισαν ότι υπάρχει ανάγκη βελτίωσης της εμπειρίας των εκπαιδευτικών στα διάφορα πεδία. Αντιλαμβανόμαστε την έννοια της εμπειρίας με βάση τα χρόνια που έχουν εργαστεί οι εκπαιδευτικοί με LMS. Σύμφωνα με τους King και He (2006), το επίπεδο της εμπειρίας είναι επίσης αυτό που κάνει τη διαφορά μεταξύ άπειρων και έμπειρων χρηστών LMS. Η ευκολία χρήσης των LMS και η αντίστοιχη χρησιμότητά τους έχουν μια ισχυρή επίδραση μεταξύ τους. Αυτό σημαίνει ότι για να χρησιμοποιήσει ένα LMS ένας εκπαιδευτικός θα λάβει πολύ σοβαρά υπόψιν του την ευκολία χρήσης, τη χρηστικότητα και φυσικά την αποτελεσματικότητα στο μάθημά του. Οι Webster και Hackley (1997) κρίνουν ως σημαντικότερους παράγοντες, που επηρεάζουν την επιτυχία της ηλεκτρονικής μάθησης με χρήση διάφορων εργαλείων, την τεχνική επάρκεια των εκπαιδευτικών, το ίδιο το στυλ διδασκαλίας τους, τις στάσεις και τη νοοτροπία τους. Όλα αυτά θα πρέπει να εκφράζονται με την αποτελεσματική διαχείριση των LMS.

3.2 Χρήση εργαλείων Web 2.0 και κοινωνικών δικτύων ως LMS στη διδασκαλία ξένων γλωσσών

Οι Ismail, Hussin και Darus (2012) τόνισαν στην έρευνά τους πως τα διάφορα online προγράμματα και LMS θα πρέπει να είναι φτιαγμένα με ευελιξία και να επιτρέπουν στους φοιτητές να κάνουν ταυτόχρονη χρήση των κοινωνικών δικτύων, ώστε να βελτιώνεται η γνωστική και μαθησιακή τους ικανότητα. Ως συνέχεια αυτών των συμπερασμάτων πραγματοποιήθηκε μια έρευνα σε ένα δημόσιο πανεπιστήμιο της Μαλαισίας, όπου 17 φοιτητές παρακολούθησαν μαθήματα για την εκμάθηση της γαλλικής γλώσσας με τη χρήση του κινητού τους τηλεφώνου και του Facebook ως LMS. Αποδείχτηκε πως η χρήση του Facebook έδρασε αποτελεσματικά για την εκμάθηση και την εμπέδωση της γλώσσας, τους παρείχε κίνητρα και προωθήθηκε με αυτόν τον τρόπο και η συνεργατική μάθηση. Οι φοιτητές ένιωθαν πιο ασφαλείς να εκφραστούν στα γαλλικά μέσα στο Facebook, παρά σε μία αίθουσα, και εμβάθυναν τις γνώσεις τους εντυπωσιακά και στον πολιτισμό με αναρτήσεις γαλλικών τραγουδιών, ιστοριών και ταινιών (Gabarre, 2010).

Στο Ανοιχτό Πανεπιστήμιο του Ηνωμένου Βασιλείου πολλοί φοιτητές παρακολουθούν Γερμανικά και Ισπανικά χρησιμοποιώντας ψηφιακά μέσα καταγραφής, για την μαγνητοφώνηση συνεντεύξεων με άλλους φοιτητές και αυθεντικούς ομιλητές, φτιάχνοντας έτσι οπτικοακουστικούς οδηγούς, τους οποίους και μοιράζονται μεταξύ τους (Kukulska-Hulme, 2007). Στο Κολλέγιο Osaka Jogakuin της Ιαπωνίας οι καθηγητές παίρνουν συνεντεύξεις από τους φοιτητές τους με χρήση LMS, παίζοντας ρόλους και παρουσιάζοντας διάφορες καθημερινές καταστάσεις, ώστε να τις αναρτήσουν σε εκπαιδευτικά blogs, να δημιουργήσουν LMS συστήματα και να βοηθήσουν όσους σπουδάζουν την Ιαπωνική ή την Αγγλική ως ξένη γλώσσα, αποδεικνύοντας έτσι πως η χρήση των εργαλείων αυτών είναι εξαιρετικά αποδοτική (McCarty, 2005).

Στο Higher School of Economics της Ρωσίας πραγματοποιήθηκε μια έρευνα σε φοιτητές και εκπαιδευτικούς, που μάθαιναν και δίδασκαν Αγγλικά και Γερμανικά, με τη χρήση μιας ψηφιακής βιβλιοθήκης με ενσωματωμένο ένα δίγλωσσο Αγγλογερμανικό λεξικό και μιας γραμματικής, αλλά και με το συνδυασμό διαφόρων εργαλείων. Σκοπός της έρευνας ήταν να ενισχύσουν από τη μεριά των εκπαιδευτικών τη διδασκαλία των ξένων γλωσσών με τη χρήση LMS και να κινητοποιήσουν τους φοιτητές να αυτονομηθούν στη μάθηση και να δράσουν συνεργατικά (Krashen, 2009). Τα αποτελέσματα έδειξαν πως οι εκπαιδευτικοί, για να χρησιμοποιήσουν την τεχνολογία με τον καλύτερο δυνατό τρόπο θα πρέπει να κατέχουν τις απαραίτητες γνώσεις, να είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι και να υπάρχει η δεδομένη θέληση. Από τη μεριά των φοιτητών η εκμάθηση των συγκεκριμένων γλωσσών με τον τρόπο αυτό είχε θετικότερα αποτελέσματα, τονίζοντας τη σπουδαιότητα της χρήσης τέτοιων εργαλείων (Liu, 2010).

Οι Murphy και Rodriguez-Manzanare (2008) μελέτησαν τις αντιλήψεις 42 εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στον Καναδά σχετικά με την ικανότητα συγκέντρωσης και την παροχή κινήτρων στους μαθητές τους με την εξ αποστάσεως διδασκαλία της γαλλικής γλώσσας. Από την έρευνα αυτή κατέστη για άλλη μια φορά σαφές, πως η προώθηση και η αποτελεσματικότητα τέτοιου είδους διδασκαλίας έγκειται τόσο στις γνώσεις όσο και στην ίδια την προσωπικότητα του εκπαιδευτικού, ενώ σύμφωνα με τους ίδιους η επικοινωνία σε εξ αποστάσεως διδασκαλία μιας ξένης γλώσσας θα πρέπει να ενισχύεται συνεχώς και να αποτελεί πρώτιστο μέλημα των εκπαιδευτικών.

3.3 Προγράμματα εξ αποστάσεως σχολικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα

Υπάρχουν αρκετά αξιοσημείωτα προγράμματα εγχώριας σχολικής εξΑΕ, ωστόσο αναφέρονται ενδεικτικά κάποια από αυτά. Κατά το σχολικό έτος 2000-2001 υλοποιείται το «ΟΙΚΑΔΕ» (Anastasiades, Eleutheriou, & Xambiaouris, 2001), όπου πρόκειται για ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα στην Κύπρο, το οποίο με τη βοήθεια της σύγχρονης τεχνολογίας φέρνει πιο κοντά τους Έλληνες μαθητές σε όλο τον κόσμο. Σκοπός του προγράμματος ήταν να δημιουργηθούν πνευματικοί αλλά και πολιτιστικοί δεσμοί μεταξύ των μαθητών από σχολεία της Ελλάδας, της Κύπρου και του απανταχού ελληνισμού. Υπάρχουν κάποιες συγκεκριμένες ερευνητικές εφαρμογές (Anastasiades P. , 2002) αναφορικά με τηλεδιασκέψεις μεταξύ δημοτικών σχολείων, όπως είναι το πρόγραμμα «ΟΔΥΣΣΕΑΣ» (2001-2003), το οποίο αποτέλεσε το πρώτο ουσιαστικά πιλοτικό πρόγραμμα εξ αποστάσεως σχολικής εκπαίδευσης, που πραγματοποιήθηκε σε δημοτικά σχολεία της Κύπρου.

Κατά το σχολικό έτος 2002-2004 πραγματοποιήθηκε πιλοτικά το πρόγραμμα σχολικής εξΑΕ για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση «ΣΧ.Ε.Δ.Ι.Α.» (Σχολικός

Εκπαιδευτικός Δικτυακός Ιστός Αιγαίου). Στόχος του προγράμματος ήταν με την χρήση διαφόρων εφαρμογών πληροφορικής και την κατάλληλη τεχνική υποδομή και γνώση, να αναβαθμιστεί η παρεχόμενη εκπαίδευση σε μικρά νησιά του Αιγαίου και να μειωθεί ο βαθμός απομόνωσής τους. Το πιλοτικό πρόγραμμα «Προσέγγιση», σε συνεργασία της Ελληνογερμανικής Αγωγής και του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, στοχεύει στην παροχή εξ αποστάσεως υποστήριξης Γαλλικών σε αρχάριους μαθητές Δημοτικών σχολείων σε απομακρυσμένες περιοχές της Ελλάδας. Το Υπουργείο Παιδείας και Δια Βίου Μάθησης εξήγγειλε το 2011, στο πλαίσιο του προγράμματος «Ψηφιακό Σχολείο», κάποιες σημαντικές ενέργειες, που αφορούσαν την εισαγωγή διδασκαλίας με χρήση ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού, έχοντας ως στόχο την ανάπτυξη της σχολικής εξΑΕ. Σε αυτό το πλαίσιο έχει αναπτυχθεί ήδη ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό για χρήση από εκπαιδευτικούς, χωρίς ωστόσο να υπάρχουν προσπάθειες για πρακτική εφαρμογή σε απομακρυσμένες ή μη περιοχές.

4. Έρευνα και μεθοδολογία

Η έρευνά μας πραγματοποιήθηκε σε δύο φάσεις κατά τους μήνες Απρίλιο και Μάιο 2015 και σε αυτήν συμμετείχαν εκπαιδευτικοί ξένων γλωσσών (αγγλικών, γαλλικών και γερμανικών) από όλη την Ελλάδα, που διδάσκουν σε δημόσια σχολεία. Στην **α΄ φάση** πραγματοποιήθηκε έρευνα με ποσοτική προσέγγιση με την αποστολή 70 ερωτηματολογίων, τα οποία δημιουργήθηκαν ηλεκτρονικά με τη χρήση της δωρεάν online πλατφόρμας Google Forms. Στάλθηκαν με e-mail μεμονωμένα σε καθηγητές ξένων γλωσσών από επιλεγμένους νομούς της Ελλάδας, στους οποίους είχε διεξαχθεί συγκεκριμένο σεμινάριο σχετικά με τις νέες τεχνολογίες στο ξενόγλωσσο μάθημα. Από αυτά απαντήθηκαν τα 51.

Το ερωτηματολόγιο περιλάμβανε στο πρώτο μέρος του γενικές ερωτήσεις για παροχή πληροφοριών σχετικά με τη σύνθεση, την επαγγελματική εμπειρία του δείγματος και τις γενικές τους γνώσεις στη χρήση τεχνολογιών. Στο δεύτερο μέρος υπήρχαν ερωτήσεις για τη διερεύνηση των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών πάνω στη χρήση LMS και την ευκολία χρήσης τους, την ικανότητα εξοικείωσης τους και να εντοπιστούν τα πιθανά προβλήματα. Τέλος, στο τρίτο μέρος διερευνώνται οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για την σχολική εξΑΕ γενικά, οι αντιλήψεις τους περί αποτελεσματικότητας και ευκολίας τέτοιων προσπαθειών στο ελληνικό σχολείο, ενώ υπήρχαν και τρεις ανοικτού τύπου ερωτήσεις, όπου εκφράζονται ελεύθερα οι φόβοι, οι προβληματισμοί και οι πιθανές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί, καθώς και το κατά πόσο θα βοηθούσαν τέτοιου είδους προσπάθειες στην επαγγελματική τους εξέλιξη.

Στη **β΄ φάση** ελήφθησαν έξι ατομικές, δομημένες συνεντεύξεις με καθηγητές ξένων γλωσσών, που εργάζονται και στις δύο βαθμίδες εκπαίδευσης σε δημόσια σχολεία, από διάφορες περιοχές της Ελλάδας, διαφορετικές γεωγραφικά μεταξύ τους. Η συνέντευξη περιλάμβανε 16 ερωτήσεις ανοικτού τύπου, οι οποίες ήταν χωρισμένες σε δύο μέρη. Οι 3 πρώτες ερωτήσεις ήταν προκαταρκτικές, οι οποίες βοήθησαν στο να παρουσιαστεί το «προφίλ» των συγκεκριμένων εκπαιδευτικών. Το δεύτερο μέρος συνδύαζε ερωτήσεις αναφορικές με την γνώμη τους για την σχολική εξΑΕ, τις προσωπικές τους γνώσεις, την ικανότητά τους για χρήση LMS, τις αντιλήψεις τους για την ευκολία και την αποτελεσματικότητα μέσα στο ελληνικό σχολείο, τις μελλοντικές τους βλέψεις και τη βελτίωση της ποιότητας διδασκαλίας τους.

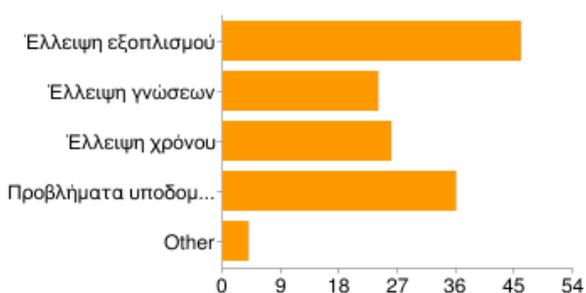
5. Ερευνητικά αποτελέσματα

Μετά από την επεξεργασία των δεδομένων που συλλέξαμε, χρησιμοποιήσαμε το στατιστικό πακέτο IBM SPSS για να προχωρήσουμε σε περιγραφική αλλά και επαγωγική ανάλυση. Δημιουργήσαμε κάποιες μεταβλητές που κωδικοποιούν τις απαντήσεις των ερωτηθέντων στο ερωτηματολόγιο. Η πλειοψηφία των μεταβλητών έχουν εισαχθεί και χαρακτηριστεί ως διαβαθμισμένες («ordinal»), δεδομένου ότι περιέχουν απαντήσεις με σαφή διαβάθμιση (1 έως 5), ακολουθούν δηλαδή μια κλίμακα Likert. Υπάρχουν και κάποιες ερωτήσεις που είναι διχοτομικές («dichotomous»), ζητώντας από τον ερωτώμενο μια καταφατική ή αποφατική απάντηση. Ως εκ τούτου, για την επαγωγική μας ανάλυση, κάναμε κυρίως χρήση μη παραμετρικών στατιστικών τεστ, όπως το Kruskal–Wallis (K-W) H test και το Mann-Whitney (M-W) U test. Το πρόσθετο πλεονέκτημα αυτών των μη παραμετρικών τεστ είναι η αυξημένη αξιοπιστία των αποτελεσμάτων. Εξασφαλίσαμε ότι όλες οι κατάλληλες συνθήκες πληρούνται για την εκτέλεση αυτών των τεστ. Θα παρουσιάσουμε, στη συνέχεια, τα σημαντικότερα ευρήματα από την ανάλυση των αποτελεσμάτων του ερωτηματολογίου και των συνεντεύξεων.

5.1 Ανάλυση αποτελεσμάτων ερωτηματολογίου

Οι περισσότεροι ερωτηθέντες υποστηρίζουν γενικά τη χρήση νέων τεχνολογιών συγκριτικά με το παραδοσιακό μάθημα, 36% από αυτούς πολύ και 34% πάρα πολύ και είναι πολύ εξοικειωμένοι με τη χρήση εκπαιδευτικού λογισμικού (48%), ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό (58%) έχουν ήδη χρησιμοποιήσει τέτοια εργαλεία για κάποιο λόγο. Εξαιρετικά χρήσιμα είναι τα αποτελέσματα πάνω στα προβλήματα που προκύπτουν και σχετίζονται με τη χρήση LMS μέσα στη σχολική τάξη, όπως ενδεικτικά αναφέρονται η έλλειψη εξοπλισμού (92%), τα διάφορα προβλήματα υποδομής, η απουσία διαδικτύου (72%) και η έλλειψη χρόνου (52%) και γνώσεων (48%). Τα ευρήματα αυτά καταδεικνύουν πως το μεγαλύτερο πρόβλημα στο ελληνικό σχολείο είναι, κατά τη γνώμη των ερωτηθέντων, πρωτογενώς η έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής και στη συνέχεια οι προσωπικές τους αδυναμίες και η απειρία (Σχήμα 1).

Αναφορικά με τις προτεραιότητες που θέτουν οι εκπαιδευτικοί ως σημαντικότερες για την επιτυχή υιοθέτηση LMS, οι περισσότεροι αναφέρονται στην εκπαίδευσή τους στη χρήση τέτοιων μεθόδων (48%) και την τεχνική υποστήριξη στην αρχική φάση (37%). Οι περισσότεροι δηλώνουν ότι χρειάζονται περισσότερο χρόνο (53%), με την έννοια τόσο του προσωπικού χρόνου

Σχήμα 1. Προβλήματα στη χρήση LMS

στο σπίτι για να δουλέψουν, να οργανωθούν, να μελετήσουν και να επεξεργαστούν τα LMS, όσο και ως χρόνο μέσα στο μάθημα – περισσότερες διδακτικές ώρες για παράδειγμα – αλλά και ως χρόνο από την μεριά των μαθητών. Όλα αυτά αποδεικνύουν, πως σημαντικό για την υιοθέτηση των LMS ως εργαλείων αποτελεί η σωστή κατάρτιση των εκπαιδευτικών και η τεχνική υποστήριξη από όλες τις πλευρές. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (73%) δεν έχει αναλάβει ποτέ να διδάξει με κάποιο σύστημα LMS σε εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Οι απόψεις διαφοροποιούνται για το κατά πόσο πιστεύουν ότι η χρήση συστημάτων LMS θα βελτιώσει την ποιότητα της διδασκαλίας τους, καθώς υπάρχουν τόσο θετικές όσο και αρνητικές απόψεις. Μία γενικά επικρατούσα άποψη είναι ότι η χρήση τέτοιων συστημάτων βοηθάει τους εκπαιδευτικούς κυρίως ως προς την εξοικειώσή τους με την τεχνολογία, ως προς την

προώθηση της γνώσης βοηθώντας περισσότερους μαθητές, και μάλιστα πως με αυτόν τον τρόπο μπορούν να έχουν περισσότερες ευκαιρίες αξιολόγησης των μαθητών και να ανταποκριθούν καλύτερα στις εκπαιδευτικές ανάγκες κάθε μαθητή. Εξαιρετικά εντυπωσιακό και απογοητευτικό ταυτόχρονα για τα ελληνικά δεδομένα αποτελεί το γεγονός πως η εισαγωγή εξ αποστάσεως ξενόγλωσσης διδασκαλίας στο δημόσιο σχολείο με συστήματα LMS για το 20% των ερωτηθέντων δεν είναι καθόλου εύκολη. Διαπιστώνεται πως από τη μεριά των ερωτηθέντων υπάρχει γενικά η πρόθεση να χρησιμοποιούν συστήματα LMS, το 30% να θέλει «αρκετά», το 28% «πολύ» και το 24% «πάρα πολύ», δεν έχουν όμως εμπιστοσύνη στις δυνατότητες του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος να προωθήσει τέτοιες προσπάθειες· μόνο το 4% θεωρεί πως είναι εύκολο και εφικτό.

5.1.1 Στάση εκπαιδευτικών για χρήση LMS στην εξΑΕ

Στην προσπάθειά μας να καταλάβουμε ποιοι παράγοντες επηρεάζουν τη στάση των εκπαιδευτικών, θέσαμε την ερευνητική ερώτηση, *εάν τα άτομα που έχουν ευρύτερη εξοικείωση με τη χρήση εκπαιδευτικού λογισμικού είναι και θετικά διακείμενα υπέρ της χρήσης LMS*. Οι δύο εμπλεκόμενες μεταβλητές για αυτή την ερώτηση είναι διαβαθμισμένες (ordinal) με περισσότερα από δύο επίπεδα απαντήσεων, επομένως κάναμε χρήση ενός K-W τεστ (Πίνακας 1).

Πίνακας 1. K-W τεστ για «Εξοικείωση_με_εκπ_SW» (ανεξ. μετ.) και «Γνώμη_για_LMS» (εξ. μετ.)

Ranks			
	7. Είστε εξοικειωμένος/η γενικά με τη χρήση εκπαιδευτικού λογισμικού;	N	Mean Rank
9. Ποια η γνώμη σας για τα LMS;	Καθόλου	2	7.00
	Ελάχιστα	7	7.93
	Αρκετά	15	23.50
	Πολύ	24	32.10
	Πάρα πολύ	3	44.50
	Total	51	

Test Statistics^{a,b}

9. Ποια η γνώμη σας για τα LMS;	
Chi-Square	27.006
df	4
Asymp. Sig.	.000

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: 7. Είστε εξοικειωμένος/η γενικά με τη χρήση εκπαιδευτικού λογισμικού;

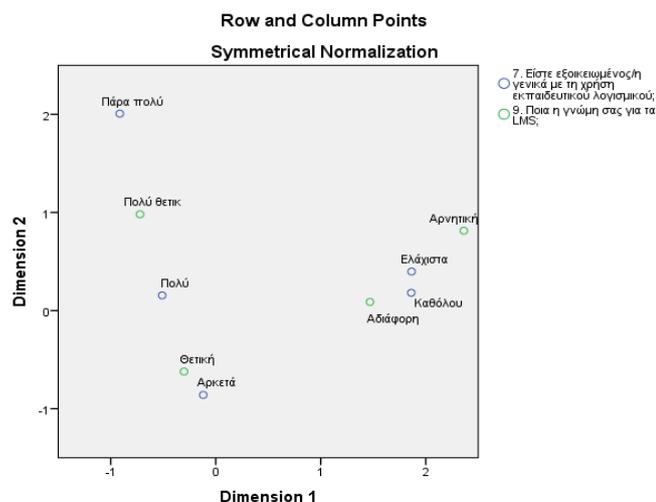
Τα αποτελέσματα του τεστ δείχνουν καταρχάς τη μέση κατάταξη (Mean Ranks) του δείγματος σε σχέση με την αντίληψη περί LMS. Μεγαλύτερα «σکور» μιας κατηγορίας υποδεικνύουν ισχυρότερη προτίμηση της κατηγορίας για τη χρήση LMS. Ο δεύτερος υποπίνακας (Test statistics) περιλαμβάνει τα αποτελέσματα του K-W τεστ: $\chi^2 = 27.00$, $p = .000$. Βλέπουμε λοιπόν ότι ο συσχετισμός μεταξύ των δύο μεταβλητών είναι ισχυρός, με *στατιστικά σημαντική* διαφορά (Asymp. Sig.) $p = .000$ (significance level $\leq .001$). Επομένως, καταρρίπτουμε τη μηδενική υπόθεση (H_0) μη εξάρτησης και δεχόμαστε ότι η εξοικείωση στη χρήση εκπαιδευτικού λογισμικού επιδρά και, μάλιστα, θετικά στην προδιάθεση χρήσης LMS. Μένει να δούμε την κατεύθυνση αυτής της εξάρτησης.

Δυστυχώς, το K-W τεστ δεν παρέχει ενσωματωμένα post-hoc τεστ, για να μπορέσει να δώσει αυτή την ποσοτική απάντηση. Αυτός ο περιορισμός μπορεί να αντιμετωπιστεί με διάφορους τρόπους. Εδώ, επιλέξαμε για λόγους ευκολίας

παρουσίασης των αποτελεσμάτων να κάνουμε χρήση ενός γραφικού τρόπου: του λεγόμενου διαγράμματος Ανάλυσης Αντιστοιχιών (Correspondence Analysis – CA, για συντομία). Η μέθοδος CA είναι, ως γνωστόν, μια τεχνική περιγραφής/εξερεύνησης 2 διαβαθμισμένων μεταβλητών. Βεβαιωνόμαστε ότι το διάγραμμα CA μπορεί να εξηγήσει το μεγαλύτερο ποσοστό διακύμανσης που παρουσιάζει το τεστ του Πίνακα 1 (CA Inertia: 95,8%)¹ και έτσι προκύπτει το **Σχήμα 2**. Από το σχήμα ευθύς φαίνεται ότι υπάρχει σημαντική αντιστοίχιση μεταξύ «Αρκετά» καλής εξοικείωσης με εκπαιδευτικό λογισμικό και «Θετικής» γνώμης για τα LMS. Συμπερασματικά, προκύπτει ότι άτομα με χαμηλή γνώση χρήσης εκπαιδευτικού λογισμικού έχουν και κακή γνώμη για τα LMS. Αντιθέτως, όσο μεγαλύτερη είναι η εξοικείωση, τόσο θετικότερη είναι και η εκδηλωμένη γνώμη για τα LMS. Με άλλα λόγια, η οποιαδήποτε αρνητική στάση απέναντι στα LMS φαίνεται να υποδηλώνει ένα προϋπάρχον πρόβλημα «τεχνοφοβίας», λόγω γενικότερης απειρίας ενασχόλησης με κάποιο εκπαιδευτικό λογισμικό.

5.1.2 Παράγοντες επηρεασμού της πρόθεση χρήσης LMS σε εξΑΕ

Ενδιαφέρον, επίσης, παρουσιάζει η ερευνητική ερώτηση κατά πόσο τα χρόνια επαγγελματικής εμπειρίας των εκπαιδευτικών (άρα και ηλικίας ως ένα βαθμό) επηρεάζουν την πρόθεσή τους για χρήση LMS στο μέλλον. Χρησιμοποιούμε εδώ ένα K-W τεστ όπως και προηγουμένως (δεν παρατίθεται για λόγους οικονομίας χώρου) πάνω στις μεταβλητές μας «Εκπ_Εμπειρία» και «Πρόθεση_χρήσης_LMS». Προκύπτει ότι τα χρόνια επαγγελματικής εμπειρίας και η ηλικία δεν επηρεάζουν σημαντικά την πρόθεση χρήσης LMS ($\chi^2 = 4.819$, $p = .186$), κάτι που έρχεται σε αντίθεση με τη διαίσθηση μας. Αυτό το αποτέλεσμα είναι ευχάριστο, διότι, αν είναι αντιπροσωπευτικό του πληθυσμού των εκπαιδευτικών, τότε η προσπάθεια εισαγωγής LMS στα σχολεία για χρήση τους σε σχολική εξΑΕ δεν θα προσκρούσει σε παγιωμένες απόψεις και πρακτικές.

Σχήμα 2. CA σχήμα για μεταβλητές

«Εξοικείωση_με_εκπ_SW» και «Γνώμη_για_LMS»

5.1.3 Αντιλήψεις

εκπαιδευτικών ξένων
γλωσσών για
διδασκαλία σε εξΑΕ & αποτελεσματικότητα

Θέσαμε την ερευνητική ερώτηση εάν επηρεάζει το ενδιαφέρον που δείχνουν οι εκπαιδευτικοί για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση την αντίληψή τους περί της

¹ Ο ενδιαφερόμενος αναγνώστης μπορεί να καταφύγει για περισσότερες λεπτομέρειες πάνω στις συνθήκες διεξαγωγής αυτού και των επόμενων στατιστικών πειραμάτων στην πηγή: Μούστου, Ο. (2015). *Συστήματα διαχείρισης μάθησης (ΣΔΜ) στη σχολική εξ αποστάσεως ξενόγλωσση εκπαίδευση: αντιλήψεις και πραγματικότητα*. Θεσσαλονίκη: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

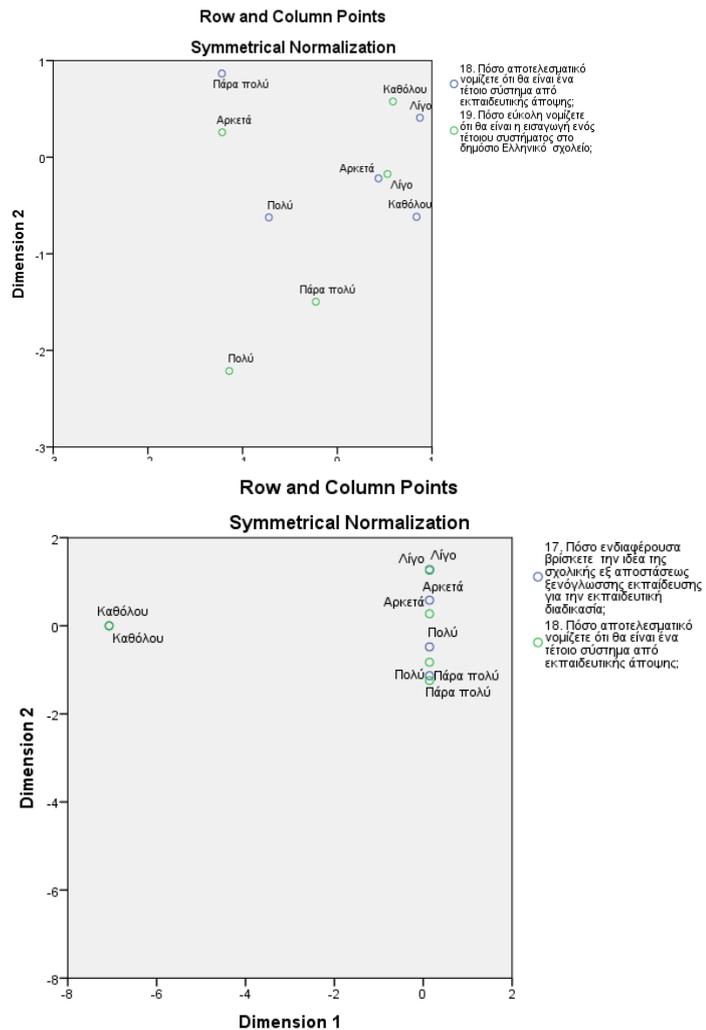
αποτελεσματικότητας τέτοιου τύπου εκπαίδευσης. Για την απάντηση αυτής της ερώτησης απαιτείται η εξέταση της εξάρτησης της μεταβλητής «Αποτελεσματικότητα_ΕξΑΕ» από τη μεταβλητή «Ενδιαφέρον_για_ΕξΑΕ».

Εκτελέσαμε ένα K-W τεστ και βλέπουμε ότι υπάρχει μια (αναμενόμενη) στατιστικά ισχυρή συσχέτιση μεταξύ ενδιαφέροντος και εκτίμησης της αποτελεσματικότητας των ΕξΑΕ ($\chi^2 = 36.30, p = .000 \leq .001$). Επομένως, απορρίπτεται κι εδώ η μηδενική μας υπόθεση.

Θα κάνουμε χρήση ενός γραφήματος CA για να δούμε περαιτέρω λεπτομέρειες (Σχήμα 3). Οι συσχετισμοί είναι καθαροί: Βλέπουμε ότι για περιπτώσεις δήλωσης «Καθόλου» ενδιαφέροντος για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, έχουμε και «Καθόλου» εμπιστοσύνη στην αποτελεσματικότητά της. Αντιστοίχως, τα ζεύγη «Λίγο» - «Λίγο», «Αρκετά» - «Αρκετά», «Πολύ» - «Πολύ» και «Πάρα πολύ» - «Πάρα πολύ» εμφανίζονται να είναι πολύ κοντινά. Με άλλα λόγια, η αντίληψη των εκπαιδευτικών για την αποτελεσματικότητα μιας εξ αποστάσεως σχολικής εκπαίδευσης επηρεάζεται ισχυρά από το ενδιαφέρον που δείχνουν οι ίδιοι απέναντι στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Τα αποτελέσματα στην ερώτηση αυτή δείχνουν σαφώς την επιφύλαξη των εκπαιδευτικών, παρά το γεγονός ότι διαθέτουν κάποια εμπειρία απέναντι σε διάφορα τέτοια συστήματα.

5.1.4 Στάσεις εκπαιδευτικών απέναντι στην εξΑΕ & υλοποίησή της στην Ελλάδα

Σε αυτό το σημείο θελήσαμε να δούμε ποια θα είναι η επίπτωση της Ελληνικής πραγματικότητας στην εφαρμογή εξΑΕ, όπως την αντιλαμβάνονται οι εκπαιδευτικοί. Θέσαμε, λοιπόν, την ερευνητική ερώτηση *εάν συνάδει το ενδιαφέρον για εξΑΕ με την ευκολία εισαγωγής της στην ελληνική πραγματικότητα*. Για να δώσουμε απάντηση, προχωρήσαμε όπως και προηγουμένως με ένα K-W τεστ (μεταβλητές: «Εισαγωγή_ΕξΑΕ_στην_Ελλάδα» και «Εκπ_Ενδιαφέρον_ΕξΑΕ»), που δείχνει σημαντική στατιστική διαφορά σε επίπεδο .05 ($\chi^2 = 10.96, .027 \leq .05$). Ωστόσο, αυτό είναι πιο ασθενές σε σχέση με προηγούμενα ευρήματα, πράγμα που επιβεβαιώνεται

Σχήμα 3. CA σχήμα για μεταβλητές «Αποτελεσματικότητα_ΕξΑΕ» και «Ενδιαφέρον_για_ΕξΑΕ»

και με ένα διάγραμμα CA (Σχήμα 4). Το CA δείχνει, ότι όντως υπάρχει κάποια θετική εξάρτηση μεταξύ βαθμού αποτελεσματικότητας της ΕξΑΕ και του βαθμού ευκολίας εισαγωγής της στα ελληνικά σχολεία, π.χ. «Πάρα πολύ» αποτελεσματικό – «Αρκετά» εύκολη εισαγωγή. Επομένως, υπάρχει μια οριακή εξάρτηση μεταξύ της αποτελεσματικότητας της ΕξΑΕ και της ευκολίας εισαγωγής της στα Ελληνικά σχολεία.

5.2 Ανάλυση αποτελεσμάτων συνεντεύξεων

Η γενικότερη εντύπωση, που επικράτησε από τις συνεντεύξεις, είναι ότι, ανεξάρτητα αν έχουν ή όχι χρησιμοποιήσει LMS στο μάθημά τους, όλοι νιώθουν έναν φόβο, κυρίως για το τεχνικό κομμάτι, μήπως υπάρξουν τεχνικά προβλήματα κατά τη διάρκεια της προσπάθειας. Υπάρχει μία αίσθηση επιφυλακτικότητας και ανασφάλειας, ακόμα και από όσους γνωρίζουν καλά τη χρήση LMS. Ωστόσο, θα πρέπει να τονιστεί ότι, παρά την ανασφάλεια, για όσους έχουν κάνει χρήση τέτοιων εργαλείων, υπάρχει και το αίσθημα της ικανοποίησης και του ενθουσιασμού και μία γενικότερη θετική στάση ως προς τη χρήση τους. Επομένως, υπάρχει μεν η γενικότερη αίσθηση φόβου, προβληματισμού και ανασφάλειας ως προς το τεχνικό κομμάτι και την επάρκεια γνώσεων, όμως ενισχύεται και το αίσθημα της προσωπικής και επαγγελματικής ικανοποίησης.

Ιδιαίτερα χρήσιμες είναι οι αντιλήψεις σχετικά με την εφαρμογή της εξΑΕ στην Ελλάδα. Όλοι οι ερωτηθέντες βρίσκουν την ιδέα πολύ ενδιαφέρουσα, όμως υπάρχει μια γενική δυσαρέσκεια αναφορικά με το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και την αδυναμία του να ενσωματώσει μία τέτοια προσπάθεια. Αναφέρθηκε, σχεδόν με σύμπνοια απόψεων, η απαραίτητη συνεργασία και ηθική υποστήριξη από τους υπόλοιπους συναδέλφους, τη διεύθυνση του σχολείου αλλά και τους γονείς, πράγμα που αποδεικνύει πως είναι σημαντικό για τους ξενόγλωσσους εκπαιδευτικούς να νιώθουν συναισθηματική και επαγγελματική ασφάλεια για τις προσπάθειές τους. Η γενικότερη επικρατούσα άποψη είναι πως τέτοιες προσπάθειες είναι δύσκολες, έως ακατόρθωτες στο να πραγματοποιηθούν. Υπάρχει μια γενική αίσθηση δυσφορίας και απογοήτευσης για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, ενώ αντίθετα παρουσιάζεται η εκτίμηση πως οι εκπαιδευτικοί έχουν τη διάθεση για πειραματισμό. Υπάρχει, ωστόσο, και μια αμυδρή αίσθηση αισιοδοξίας, πως ίσως ευοδωθούν κάποιες παρόμοιες προσπάθειες με την προϋπόθεση να υπάρξει και η αντίστοιχη κρατική μέριμνα.

Επικρατεί η γενικότερη αντίληψη πως κάτω από αρκετές προϋποθέσεις το Ελληνικό σχολείο θα ήταν και αποτελεσματικό. Υπάρχει γενικά η άποψη πως η αποτελεσματικότητα συνδέεται (1) με την παροχή κινήτρων για περαιτέρω μάθηση, αλλά και (2) με την ουσιαστική βελτίωση των γνώσεων και της ίδιας της διδασκαλίας. Όλοι απάντησαν θετικά και με έντονη την ανιδιοτελή πρόθεση για βελτίωση της διδασκαλίας τους, όχι δηλαδή για προσωπική τους φιλοδοξία, αλλά κυρίως για την ουσιαστική εξέλιξη της διδασκαλίας τους και την προώθηση της γνώσης. Η ιδέα της νέας εμπειρίας και της νέας μεθόδου θεωρούνται εξαιρετικά σημαντικά από τους εκπαιδευτικούς και θεωρούν ότι θα βελτιωθούν ως εκπαιδευτικοί.

6. Συμπεράσματα

Όλοι οι ερωτηθέντες θεωρούν την ιδέα της σχολικής εξΑΕ εξαιρετικά χρήσιμη, ειδικά για συγκεκριμένες περιοχές της Ελλάδας και για συγκεκριμένες περιπτώσεις μαθητών. Οι εκπαιδευτικοί ξένων γλωσσών δείχνουν έντονο ενδιαφέρον για την σχολική εξΑΕ με χρήση LMS, ενώ θεωρούν πως χρειάζονται περαιτέρω εξοικείωση

και γνώση. Η προοπτική χρήσης LMS σε εξ αποστάσεως διδασκαλία παρέχει για μεγάλο κομμάτι των ερωτηθέντων δυνατότητα ευελιξίας και ανεξαρτησίας. Από τα αποτελέσματα καταδείχθηκε πως υπάρχει η πρόθεσή τους για χρήση τέτοιων εργαλείων, μάλιστα αρκετοί έχουν άμεσα συνδεδεμένη την έννοια της διδασκαλίας με τη χρήση πολυμέσων και τεχνολογιών, επομένως η χρήση LMS δεν φαίνεται να τους δυσκολεύει ως ιδέα.

Αξιοσημείωτο είναι ότι οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν, ότι έχουν μια φοβία και ανασφάλεια ως προς τη χρήση των LMS, καθώς δεν έχουν την αντίστοιχη εξοικείωση. Αξίζει όμως, επίσης, να σημειωθεί πως ανεξαρτήτως ηλικίας και εμπειρίας, συνεχίζουν να ενδιαφέρονται, να μαθαίνουν και να επιμορφώνονται για τα LMS. Η γενικότερη, λοιπόν, στάση τους είναι μεν αρκετά αισιόδοξη και θετική, δείχνουν όμως έναν πρακτικό δισταγμό και μία σαφή επιφύλαξη. Οι εκπαιδευτικοί λοιπόν, συμπερασματικά, είναι πεπεισμένοι για την αποτελεσματικότητα των LMS, αλλά αρκετά αποθαρρημένοι για τη χρήση τους στην εκπαιδευτική πράξη. Έντονη υπάρχει η ανάγκη των εκπαιδευτικών να καταρτιστούν καλύτερα πάνω στα LMS και εξάγουμε το σημαντικό συμπέρασμα, ότι δεν μπορούμε να ελπίζουμε στην ουσιαστική απορρόφηση των LMS από τους εκπαιδευτικούς, εάν προηγουμένως δεν επιμορφωθούν πάνω σε αυτά εκτενώς.

Βασική προτεραιότητα για τους εκπαιδευτικούς αποτελεί η κρατική μέριμνα και οργάνωση, η οποία και θα αναλάβει τον εκσυγχρονισμό, τόσο του άψυχου όσο και του έμψυχου δυναμικού της χώρας. Η πρόθεση για εφαρμογή, χρήση και πειραματισμό με τα νέα εργαλεία γενικότερα υπάρχει, υπολείπεται όμως η εμπιστοσύνη των εκπαιδευτικών στην Ελληνική πραγματικότητα. Με άλλα λόγια, ως παράγοντες επιρροής ως προς την πρόθεσή τους για μελλοντική χρήση σχολικής εξΑΕ και LMS, φαίνεται να είναι, κατά κύριο λόγο, η έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής και η ανασφάλεια που τους προκαλεί αυτό, καθώς και η έλλειψη εμπιστοσύνης τους στο ευρύτερο δημόσιο σχολείο.

Τα δεδομένα, λοιπόν, δείχνουν μεν μια γενικά θετική στάση και πρόθεση απέναντι στα LMS, αλλά ταυτόχρονα μια αρνητική στάση, μία διστακτικότητα ως προς την έμπρακτη μελλοντική τους χρήση. Το ενθαρρυντικό είναι ότι το πρόβλημα ανάγεται κυρίως σε πρακτικά προβλήματα και όχι σε μια προσωπική φοβία απέναντι σε τέτοιες τεχνολογίες και συστήματα. Οι απόψεις όλων εναρμονίζονται με την κοινή τους διαπίστωση, ότι υπάρχουν σοβαρές ελλείψεις στον Δημόσιο τομέα, πράγμα που επηρεάζει και την πρόθεσή τους για μελλοντική και ουσιαστική χρήση των LMS σε εξ αποστάσεως διδασκαλία της ξένης γλώσσας.

Η γενική άποψη είναι ότι η χρήση τέτοιων συστημάτων βοηθάει τους εκπαιδευτικούς, ώστε να προωθήσουν τη γνώση, βοηθώντας με αυτόν τον τρόπο περισσότερους μαθητές, άρα βελτιώνοντας και το δικό τους έργο. Υπήρχε σαφέστατη ανιδιοτελή πρόθεση για βελτίωση της διδασκαλίας τους, όχι δηλαδή για προσωπική τους φιλοδοξία, αλλά για την ουσιαστική εξέλιξη της διδασκαλίας τους και την προώθηση της γνώσης. Υπάρχει η πρόθεση από μέρους των εκπαιδευτικών για χρήση LMS και εφαρμογή τους στην τάξη, όπως και για περαιτέρω διεύρυνση των γνώσεων και δεξιοτήτων τους, υπάρχει παράλληλα η αίσθηση της ουσιαστικής αποτελεσματικότητας αναφορικά με την προώθηση της γνώσης, αλλά και με την βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου. Ωστόσο, προκύπτουν πολλά προβλήματα, τα οποία προέρχονται κυρίως τόσο από την εφαρμογή μέσα στην τάξη και από την αδυναμία του ελληνικού συστήματος να στηρίξει και να προωθήσει τέτοιες προσπάθειες. Υλοποιήσιμη θα μπορούσε πρακτικά και ιδανικά να είναι μια τέτοια προσπάθεια, όχι όμως τόσο ρεαλιστική, καθώς υπερισχύει η απαισιοδοξία, η

ανασφάλεια και η έντονη αρνητική άποψη των εκπαιδευτικών για την αδυναμία του ελληνικού σχολείου και της πολιτείας να το εισάγει και να το υποστηρίξει.

7. Μελλοντικές κατευθύνσεις

Η παρούσα μελέτη μπορεί να αποτελέσει κίνητρο για ανάπτυξη σχολικής εξΑΕ στον ελληνικό εκπαιδευτικό χώρο, να κινητοποιήσει τους ξενόγλωσσους εκπαιδευτικούς, ώστε να ενημερωθούν για τα υπάρχοντα εργαλεία, να τα δοκιμάσουν στο μάθημά τους και να συντελέσουν αποτελεσματικά στην εξέλιξη της εκμάθησης των ξένων γλωσσών, αλλά και να προχωρήσουν στην πιλοτική αρχικά εφαρμογή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία. Με τα κατάλληλα μέσα, τα σωστά κίνητρα και την ηθική κυρίως ενίσχυση των εκπαιδευτικών από την πολιτεία, αλλά και την κοινωνία ολόκληρη, θα μπορούσαν να εφαρμοστούν, με απώτερο σκοπό τη βελτιστοποίηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και της ενίσχυσης της γλωσσομάθειας στους μαθητές. Το ζήτημα που θέσαμε είναι πιο πολυδιάστατο και χρήζει περαιτέρω μελέτης. Η παρούσα μελέτη εστίασε στην άποψη των εκπαιδευτικών, στην αποτελεσματικότητα και στη βελτίωση του δικού τους έργου, καθαρά ως προς την εκπαιδευτική διαδικασία δηλαδή. Μια σημαντική και άμεσα ενδιαφερόμενη πλευρά για διερεύνηση είναι αυτή των μαθητών, επομένως μία ανάλογη έρευνα θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί, ώστε να διερευνηθούν τα μαθησιακά και γνωστικά αποτελέσματα μιας τέτοιας προσπάθειας.

Θα είχε πολύ ενδιαφέρον επίσης να ερευνηθούν οι απόψεις των στελεχών εκπαίδευσης, ώστε να βγουν συμπεράσματα για το κατά πόσο είναι διατεθειμένοι να εφαρμόσουν πρακτικά σχολική εξΑΕ αλλά και κατά πόσο τέτοιες προσπάθειες θα ήταν αποτελεσματικές ή όχι. Μια άλλη μελλοντική κατεύθυνση είναι η ίδια μελέτη από την πλευρά των γονέων: κατά πόσο θα στήριζαν τέτοιες προσπάθειες, πώς θα έβλεπαν οι ίδιοι ότι βελτιώνει ή όχι τη σχολική επίδοση των παιδιών τους, κατά πόσο θα μπορούσαν και οι ίδιοι να στηρίζουν οικονομικά, ηθικά και κοινωνικά παρόμοιες προσπάθειες.

8. Βιβλιογραφικές αναφορές

- Abrahams, D. (2010). Technology adoption in higher education: A framework for identifying and prioritising issues and barriers to adoption of instructional technology. *Journal of Applied Research in Higher Education*, 2(2), 3449.
- Anastasiades, P. (2002). From the Conventional Classroom to the New Hybrid Learning Environment: Steps and Methodology – The case of Two Elementary Schools in Cyprus. *Information Technology in Childhood Education (ITCE)*.
- Anastasiades, P., Eleutheriou, A., & Xambouris, K. (2001). Implementing the first pilot program of Distance Learning between two elementary schools in Cyprus: Workout of the teaching methodology. *Proceedings of the Eighth International Literacy & Education*.
- Avgeriou, P., Papasalouros, A., Retalis, S., & Skordalakis, M. (2003). Towards a Pattern Language for Learning Management Systems. *Journal of Educational Technology & Society*. Ανάκτηση από http://www.ifets.info/journals/6_2/2.html
- Barbour, M., & Reeves, T. (2009). The reality of virtual schools: A review of the literature. *Computers & Education*, 54(2), 402-416.
- Carliner, S. (2005). *Course Management Systems versus Learning Management Systems*. *Learning Circuits*. Ανάκτηση από Learning Circuits: <http://www.learningcircuits.org/2005/nov2005/carliner.htm>
- Chrissou, M. (2005). *Telekommunikative Projektarbeit im Unterricht "Deutsch als Fremdsprache"*. Eine konstruktivistisch orientierte Studie. Hamburg: Verlag Dr. Kovač.
- Gabarre, S. (2010). Utilising mobile phones as a language learning tool. (σσ. 92-118). Saarbrücken, Germany: VDM Verlag Dr. Müller GmbH & Co. KG.

- Ismail, N., Hussin, S., & Darus, S. (2012). ESL Students' attitude, learning problems, and needs for online writing. *GEMA Online Journal of Language Studies*. Vol.12(4), 1089-1107.
- King, W. R., & He, J. (2006). A meta-analysis of the technology acceptance model. *Information & Management*, 43, 740-755.
- Krashen, S. D. (2009). *Principles and practise in second language acquisition*. Oxford: United Kingdom: Pergamon Press Inc.
- Kukulska-Hulme, A. (2007). Mobile usability in educational contexts: What have we learnt? *International Review of Research in open and Distance Learning*, 8(2), 1-6.
- Liu, Y. (2010). Social media tool as a learning resource. *Journal of Educational Technology Development and Exchange*, 3, 101-114.
- McCarty, S. (2005). Spoken Internet to Go: Popularization trough podcasting. *The JALT CALL Journal*, 1(2), 67-74.
- Murphy, E., & Rodriguez-Manzanares, M. (2008). High school teachers' beliefs about learner-centred e-learning. *E-learning*, 5(4), 384-395.
- Pynoo, B., Devolder, P., Tondeur, J., van Braak, J., Duyck, W., & Duyck, P. (2011). Predicting secondary school teachers' acceptance and use of a digital learning environment: a cross-sectional study. *Computers in Human Behavior*, 27, 568-575.
- Sconul. (2004). Information support for eLearning: principles and practice. Ανάκτηση από www.sconul.ac.uk/pubs_stats/pubs/Information_Support_for_eLearning_Final.pdf
- Sun, H., & Zhang, P. (2006). The role of moderating factors in user technology acceptance. *International Journal of Human-Computer Studies*, 64, 53-78.
- Webster, J., & Hackley, P. (1997). Teaching effectiveness in technology mediated distance learning. *Academy of Management Journal*, 40(6), 1282-1309.
- Wolff, D. (2003). *Web-based teaching and learning: a research perspective: EUROCALL 2003*.
- Βασάλα, Π. (2005). Εξ Αποστάσεως Σχολική Εκπαίδευση, στο : Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Στο «Σπουδές στην Εκπαίδευση για τη Θεματική Ενότητα Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Παιδαγωγικές και Τεχνολογικές Εφαρμογές». Πάτρα: ΕΑΠ.
- Δενδρινού, Β. (1996). Ξενόγλωσση εκπαιδευτική πολιτική: Αναπαραγωγή της ιδεολογίας του γλωσσισμού. "Ισχυρές" και "ασθενείς" γλώσσες στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Όψεις του γλωσσικού ηγεμονισμού. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Λιοναράκης, Α. (1999). Εξ αποστάσεως και συμβατική εκπαίδευση: συγκλίνουσες ή αποκλίνουσες δυνάμεις;. Στο *Η ανοικτή και εξ αποστάσεως επιμόρφωση των εκπαιδευτικών*. Αθήνα: Ομοσπονδία Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών Λειτουργών Ελλάδας (Ο.Ι.Ε.Λ.Ε.).
- Μούστου, Ο. (2015). *Συστήματα διαχείρισης μάθησης (ΣΔΜ) στη σχολική εξ αποστάσεως ξενόγλωσση εκπαίδευση: αντιλήψεις και πραγματικότητα*. Θεσσαλονίκη: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Μπαλαρούρας, Π., & Σκιαδέλλη, Β. (2005). Εισαγωγή στη χρήση των νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Υπηρεσίες υποστήριξης η-μάθησης και παραγωγής πολυμέσων. Αθήνα: Ακαδημαϊκό Διαδίκτυο GUNet.
- Παντάνο-Ρόκου, Φ. Μ. (2002). *Διαδραστικές εφαρμογές πολυμέσων. Τεχνολογία, σχεδιασμός και διαδικασίες υλοποίησης*. Εκδόσεις Κριτική.
- Ρετάλης, Σ. (2004). *Οι Προηγμένες Τεχνολογίες Διαδικτύου στην Υπηρεσία της Μάθησης*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.
- Σολομωνίδου, Χ. (2006). *Νέες τάσεις στην εκπαιδευτική τεχνολογία Εποικοδομητισμός και σύγχρονα περιβάλλοντα μάθησης*. Αθήνα: Μεταίχμιο. Φράγκα.
- Χατζηπλής, Π., Βασάλα, Β., & Λιοναράκης, Α. (2007). Εξ αποστάσεως Εκπαίδευση στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. *Ανοικτή Εκπαίδευση / Open Education – The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology*(5).